

zaaknummer 2014W1284

22 december 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.D. Geraads, advocaat te Eindhoven,

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum],
overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Cisterciënzers van de Abdij [naam] te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 4 september 2014. Op 9 september 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie ingekomen van [naam], abt van de Cisterciënzerabdij [naam].

Op 10 november 2014 is klager om gezondheidsredenen in de woning van zijn zoon in Haarsteeg gehoord door mr. H.J. Schepen, voorzitter van de Klachtencommissie, bijgestaan door mr. J.C. Quint, griffier. Klager werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Geraads. Voorts waren aanwezig pater [naam] en de zoon van klager, de heer [naam]. Van het horen van klager is een “verslag van horen” opgemaakt.

De Klachtencommissie heeft kennis genomen van de reacties op het verslag van horen van mr. J.J.C. Doe, juridisch stafmedewerker van de KNR, namens pater [naam], van 17 november 2014 en van mr. Geraads van 19 november 2014 en heeft die opmerkingen aan het verslag gehecht.

De Klachtencommissie heeft voorts kennis genomen van de nadere verklaringen die op 19 november 2014 door mr. Geraads zijn toegestuurd en de reactie daarop van mr. Doe van 20 november 2014.

Op 2 december 2014 heeft te Utrecht een raadkamerbehandeling van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onderaan dit advies te noemen leden. Naast de te noemen leden werd de zitting bijgewoond door mevrouw mr. R. Willemsen, aankomend griffier.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager is in het schooljaar 1952-1953, tijdens bijlessen [vak] die hem door aangeklaagde werden gegeven, seksueel misbruikt door aangeklaagde.

2.2. Klager komt uit een katholiek gezin van vier kinderen. De vader van klager is verongelukt toen klager elf jaar oud was. De ouders van klager hadden een [bedrijf] en na het overlijden van vader stond moeder alleen voor de zorg voor [bedrijf] en de zorg voor de kinderen. Met hulp van de oudste twee broers van klager en de broer van vader kon moeder [bedrijf] draaiende houden. De broer van vader woonde (ook al voor het overlijden van de vader) op [bedrijf]. Ook klager hielp vanzelfsprekend mee op [bedrijf].

Klager was een goede leerling en op aanraden van de pastoor ging hij na de lagere school naar het [naam] internaat in [plaats]. Klager is daar slechts 12 dagen geweest. Omdat klager aanhoudende heimwee had is hij gestopt. Klager vond vooral de nachten zwaar. In het internaat moest klager met zijn handen boven de dekens slapen. Klager begreep niet waarom en kon de slaap niet vatten. Thuis zei zijn moeder juist "kruip maar goed onder de dekens, dan blijf je lekker warm". Na het internaat is klager naar de [naam]school van de Paters Cisterciënzers gegaan. Klager heeft de vier jaar durende opleiding in drie jaar afgemaakt. Daarna mocht klager doorleren en ging hij naar de HBS van het [naam] College in [plaats]. Klager kon met alle vakken prima meekomen, behalve met de talen; die werden op de [naam]school niet gegeven.

2.3. Aangeklaagde kwam vaak op [bedrijf] bij klager thuis; hij was een huisvriend. Klager kende aangeklaagde ook uit de kerk. Toen klager zeven à acht jaar oud was, werd hij misdienaar; ook aangeklaagde deed regelmatig de mis.

De moeder van klager besprak veel met aangeklaagde; zo ook de opleiding van klager. Aangezien klager moeite had met de talen bood aangeklaagde aan om klager bijles [vak] te geven. Door zijn priesteropleiding had aangeklaagde een goede kennis van [vak]. Voor de bijlessen ging klager naar de Abdij [naam] te [plaats] waar aangeklaagde woonde. Het was het schooljaar 1952-1953 en klager was inmiddels 15 jaar oud. De bijlessen vonden iedere zaterdag plaats in een soort spreekkamer vlakbij de ingang van de Abdij. Gedurende de eerste paar lessen gebeurde er niets bijzonders. Na een paar keer begon aangeklaagde over de benen van klager te wrijven en raakte hij de schaamstreek van klager aan. Aangeklaagde bouwde de aanrakingen op; iedere zaterdag ging hij een beetje verder. De lessen duurden van 13.00 uur tot 16.00 uur en aangeklaagde stelde voor af en toe te pauzeren ter ontspanning. Zo nam aangeklaagde klager mee naar de schuur van de abdij om naar een kalfje te kijken. Daar schoot aangeklaagde met zijn hand in de broek van klager. Klager was thuis niet voorgelicht en wist niet wat hij met de aanrakingen van aangeklaagde aan moest. Klager wist wel dat hij het onplezierig vond en niet meer terug wilde naar de bijlessen. De moeder van klager haalde klager over om toch te blijven gaan in het belang van zijn schoolopleiding. Klager durfde zijn moeder niet over de handelingen van aangeklaagde te vertellen en continueerde de bijlessen. Zo ging het misbruik door op de zaterdagen en gaandeweg ging aangeklaagde steeds verder. Klager werd gedwongen zijn broek uit te doen en aangeklaagde trok hem hardhandig af. Later is klager tot tweemaal toe door aangeklaagde anaal verkracht waarbij aangeklaagde hem tevens aftrok. Klager was doodsbang en bloedde uit de anus. Na de tweede verkrachting weigerde klager pertinent terug te gaan naar aangeklaagde. Hij heeft zijn moeder nooit verteld waarom. Met de schoolopleiding van klager ging het daarna bergafwaarts en klager heeft de HBS moeten verlaten. Klager heeft vervolgens [opleiding] gevolgd en is daarna op [bedrijf] gaan werken.

Het misbruik heeft gedurende één schooljaar tientallen keren plaatsgevonden en eindigde toen klager aan het eind van het schooljaar met de bijlessen stopte.

2.4. Klager is in het ouderlijk huis blijven wonen en heeft het [bedrijf]-gedeelte van de [bedrijf] voortgezet. De moeder van klager bleef in een separaat gedeelte van het ouderlijk huis wonen. Aangeklaagde bleef haar daar bezoeken, waardoor klager nog veelvuldig met aangeklaagde werd geconfronteerd. Klager is in 1962 getrouwd met zijn huidige echtgenote. Gedurende de eerste 50 jaar van zijn huwelijk heeft klager uit schaamte nooit over het misbruik durven praten. Klager had moeite met intimiteit en aanrakingen maar kon de reden daarvan niet met zijn echtgenote delen. Klager heeft een bewogen leven achter de rug. Klager en zijn echtgenote kregen vijf kinderen, waarvan één kind bij de geboorte is overleden. Zeven jaar geleden is de dochter van klager en zijn echtgenote op 29 jarige leeftijd overleden aan een bacteriële infectie. Klager en zijn echtgenote hebben het hier erg moeilijk mee en worden in het rouwproces goed ondersteund door de huisarts. De huisarts heeft klager ook geadviseerd met een psychotherapeut te praten. Klager gebruikt sinds het overlijden van zijn dochter antidepressiva. Sinds hij over het seksueel misbruik heeft gesproken is de dosering antidepressiva verhoogd. Toen het seksueel misbruik in het nieuws kwam had klager het gevoel dat een ballon uit elkaar spatte. Klager heeft toen het hele verhaal aan zijn echtgenote en de huisarts verteld. Vervolgens heeft klager ook de moed gevonden om zijn drie zoons over het misbruik te informeren. Met zijn psychotherapeut heeft klager veel gesprekken. Voor het gezin van klager heeft het relaas van het misbruik veel verduidelijkt. Klager kon regelmatig onbedoeld erg afhoudend en afstandelijk reageren.

2.5. Klager heeft op dit moment weer dagelijks herinneringen aan het misbruik en heeft veel last van herbelevingen. De angst die klager als kind voelde voelt hij nog steeds. Klager voelt zich machteloos doordat aangeklaagde misbruik heeft gemaakt van de bijzondere positie die hij in het gezin van de moeder van klager innam. Klager kon geen kant op. Klager lijdt onder de grote schaamtegevoelens en schuldgevoelens die hij heeft ten opzichte van zijn echtgenote en kinderen. Klager heeft een slechte gezondheid. Door een ongeval op de boerderij is hij slecht ter been en daarnaast heeft hij ernstige COPD klachten. Klager heeft het vaak benauwd.

Klager heeft geen behoefte meer om naar de kerk te gaan. Hij heeft zijn vertrouwen in de katholieke kerk verloren. Ook zijn geloof in God is er niet meer. De echtgenote van klager gaat nu alleen naar de kerk.

2.6. Klager wil graag erkenning en excuses voor het leed dat hem is aangedaan. Uiteindelijk zou klager ook graag in aanmerking komen voor financiële genoegdoening.

3. De inhoudelijke reactie (zakelijk weergegeven)

Pater [naam] heeft in zijn reactie en tijdens het horen van klager gesteld dat hem niets bekend is over seksueel misbruik gepleegd door aangeklaagde en dat nader onderzoek in de archieven niets heeft opgeleverd. Pater [naam] heeft verklaard dat hij geen reden heeft om aan het relaas van klager te twijfelen. Hij heeft voorts verklaard dat, mocht de Klachtencommissie aannemelijk achten dat het misbruik heeft plaatsgevonden, hij dat ten zeerste betreurt en daarvoor zijn excuses aanbiedt.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel

getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer tweeënzestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Aangezien aangeklaagde is overleden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klager, in de periode 1952-1953, tijdens de bijlessen [vak] die aangeklaagde hem gaf, het slachtoffer is geworden van seksueel misbruik gepleegd door aangeklaagde. Dit misbruik bestond uit het betasten van de geslachtsdelen van klager onder de kleding, het aftrekken van klager en het anaal verkrachten van klager. Het misbruik heeft gedurende de periode van een jaar vrijwel iedere week plaatsgevonden, waarbij het twee maal tot een anale verkrachting is gekomen.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de gedetailleerde verklaringen van drs. [naam], huisarts van klager, waarin niet alleen het seksueel misbruik wordt genoemd maar eveneens de ernstige gevolgen hiervan op het leven van klager. Voorts wordt de verklaring van klager ondersteund door de gedetailleerde verklaring van mevrouw [naam], psychosociaal therapeut van klager, waarin de naam van aangeklaagde wordt genoemd en de grote gevolgen van het seksueel misbruik op het leven van klager en zijn relaties met anderen worden beschreven. Mevrouw [naam] noemt onder meer de gevoelens van schuld en schaamte, wanhoop en wantrouwen, zelfverwijt en eenzaamheid.

Daarbij komt dat pater [naam] heeft verklaard dat hij geen reden heeft om aan het relaas van klager te twijfelen.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en gezien de afhankelijkheidsrelatie tussen klager en aangeklaagde hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik ongeveer vijftien jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand in wie hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De Klachtencommissie hoopt dat de gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan kunnen bijdragen aan de vermindering van dat leed. Pater [naam] heeft hiertoe een eerste stap gezet door tijdens het horen van klager zijn excuses aan te bieden voor hetgeen klager is overkomen.

4.6. De Klachtencommissie wijst klager erop dat hij zich, bij een gegrondverklaring van de klacht door de Abt van de Cisterciënzers van de Abdij [naam], voor het verkrijgen van schadevergoeding kan wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Abt van de Cisterciënzers van de Abdij [naam] de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 22 december 2014 door mr. H.J. Schepen, voorzitter, mevrouw mr. A.M.T. Denekamp-Mulder en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. J.C. Quint, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.